

PPHVA/5629/00.01.02.04/2025

97 § Lääkärien ostopalvelusopimusten siirto Tervia Osaajat Oy:lle ja Tervia Osaajat Oy:n toiminnan laajentaminenTausta

Pohjois-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon osuuskunta ja sen ensimmäinen tytäryhtiö Tervia Osaajat Oy on perustettu vuonna 2019. Osuuskunnan perustivat Pohjois-Pohjanmaan, Lapin, Länsi-Pohjan, Kainuun ja Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiirit. Omistukset siirtyivät Pohjois-Pohjanmaan, Lapin, Kainuun ja Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueille vuoden 2023 alussa, kun hyvinvointialueet aloittivat toimintansa. Osuuskunta ja Tervia Osaajat Oy:n perustettiin varmistamaan ja tukemaan omistajiensa ydintoimintaa ja turvaamaan lääkäriresurssin riittävyyttä. Tervia Osaajat Oy:n toiminnan laajentumista muihin ammattiryhmiin ei ole poissuljettu osuuskunnan ja sen tytäryhtiön perustamisvaiheessa pois.

Pohjois-Suomessa esiintyy ajallisesti, alueellisesti sekä ammattiryhmittäin vaihtelevaa, mutta lähes pysyväisluonteista osaajapulaa. Tervia Osaajat Oy:n avulla pyritään varmistamaan, että erikoisosaajat pysyvät alueella ja että osaamispääoma riittää hyvinvointialueilla. Samalla pyritään parantamaan hyvinvointialueiden kilpailukykyä työnantajina tarjoamalla hyvinvointialueiden työntekijöille lisäansiomahdollisuuksia virkatyön ohella osuuskunnan alaisen yhtiön kautta, mikä auttaa sitouttamaan erikoisosaajia pysymään hyvinvointialueiden palveluksessa julkisella sektorilla. Tervia Osaajat Oy:n tavoitteena ei ole toimia kilpailevana työnantajana omistaja-hyvinvointialueidensa kanssa, vaan yhtiön kautta tuotettava palvelu täydentää virka- tai työsuhteessa tehtävää työtä ja siten yhtiö auttaa hyvinvointialueita vuokratyövoimakustannusten hillinnässä. Tervia Osaajat Oy:n tarkoituksena on siis vahvistaa hyvinvointialueiden yhteistyötä ja vahvistaa edellytyksiä hoitaa potilaat ensisijaisesti alueiden oman osaavan ja ammattitaitoisen henkilökunnan voimin, edellyttäen kaikkien Pohjoisen yhteistoiminta-alueen hyvinvointialueiden sitoutumista sovittuun toimintamalliin ja yhteistyöhön. Tervia Osaajat Oy:n avulla pyritään luomaan tehokas palveluntuottajamalli, jolla mahdollistetaan paras mahdollinen hoito Pohjois-Suomen asukkaille pohjoissuomalaisin resurssein, hyödyntäen olemassa olevaa infrastruktuuria ja tiloja sekä parantaen kustannustehokkuutta synergiahyötyjen kautta. Tervia Osaajat Oy:n perustaminen on osittain seurausta lainsäädännön aiheuttamista erikoissairaanhoidon työnjakoon liittyvistä erityishaasteista Pohjois-Suomen yhteistyöalueella ja yhteinen in house-yhtiö pyrkii siis edistämään omistajiensa pääsemistä lainsäädännön asettamiin vaatimuksiin ja varmistamaan hoitoon pääsy lainmukaisissa määrärajoissa.

Tervia Osaajat Oy toimii hankintalain tarkoittamana in house-yhtiönä ja tuottaa palveluita vain omistajilleen. Osuuskunnan ja sen tytäryhtiöiden tavoitteena ei ole taloudellisen hyödyn ja voiton tavoittelu. Niiden tarkoituksena on ainoastaan kattaa toiminnasta aiheutuneet kustannukset jäseniltään perimillään tuloilla. Osuuskunnan liiketoiminta ja ansaintalogiikka perustuu sen jäsenten eli omistaja-hyvinvointialueiden sopimus pohjaisiin tilauksiin ja niihin

perustuvaan laskutukseen. Tervia Osaajat Oy:n hinnoittelu pohjautuu lääkärille maksettavaan palkkaan, palkan sivukuluihin, pieneen hallinnointipalkkioon ja matkustamiseen liittyviin kustannuksiin. Tervia Osaajat Oy:n hintoja on tarkistettu neljän vuoden aikana vain yhden kerran perustuen työehtosopimuksiin liittyneisiin palkkakustannusten nousuun.

Hyvinvointialueiden näkökulmasta ensisijainen asia resursseja tarkasteltaessa on varmistaa virka- tai työsuhteessa olevan riittävän ammattitaitoisen henkilöstön riittävyys hyvinvointialueilla. Mikäli virka- tai työsuhteista henkilöstöä ei saada riittävästi, Tervia Osaajat Oy tarjoaa hyvinvointialueiden palveluksessa olevalle henkilöstölle mahdollisuuden tarjota työpanostaan osa-aikaisesti toiselle yhtiön omistaja-hyvinvointialueelle. Mikäli virka- tai työsuhteissa hyvinvointialueille tuotettu työpanos sekä sitä Tervia Osaajat Oy:n kautta täydentävä työpanos on edelleen riittämätön, hankitaan täydentävää työpanosta ostopalveluna yksityisiltä markkinoilta julkisen Hankintalain mukaisesti.

Tervia Logistiikka Oy

Tervia Logistiikka Oy on Pohjois-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon osuuskunnan toinen tytäryhtiö, joka vahvistaa Pohjois-Suomen yhteistyöalueen hyvinvointialueiden (Kainuu, Keski-Pohjanmaa, Lappi, Pohjois-Pohjanmaa) yhteistyötä ja tuottaa sosiaalihuolto- ja vammaispalvelulain mukaisia matkapalveluiden tilaus- ja välitystoimintoja kustannustehokkaasti. Yrityksen toiminta kattaa logistisia palveluja, kuten hankintapalveluja ja kuljetusten ohjausta, tukien omistajiensa ydintoimintaa. Toimintaa kehitetään yhteistyössä asiakkaiden ja kuljetuspalveluita tuottavien yksityisten palveluntuottajien kanssa ja tavoitteena on turvata lakisääteiset liikkumispalvelut yhdenvertaisesti koko Pohjois-Suomen yhteistyöalueella. Keskitetyllä matkojen välitystoiminnalla saavutetaan kustannussäästöjä kuljetuksien yhdistämisen ja ketjuttamisen kautta tehostaen näin toimintaa ja parantaen palvelun laatua.

Kehittämishanke

Valtiovarainministeriö on osoittanut keväällä 2023 350 miljoonaa euroa valtionavustusta hyvinvointialueille, Helsingin kaupungille ja HUS-yhtymälle. Tämä ylimääräinen rahoitus sisältyy valtion lisätalousarvioon ja sen tarkoituksena on edistää hyvinvointialueiden toiminnan vakiinnuttamista ja vauhdittaa palvelujen uudistamista. Pohjois-Suomen yhteistoiminta-alueella on päätetty kohdentaa osa em. valtionavustuksesta eli ns. vakiinnuttamisrahasta yhteiseen YTA-kehittämishankkeeseen.

YTA-kehittämishanke on käynnistynyt helmikuussa 2024 ja kehittämishankkeen käynnistymisvaiheessa on järjestetty kehittämispäivä 29.2.2024, johon on osallistunut kaikkien Pohjois-Suomen yhteistyöalueen hyvinvointialueiden kehitysjohtaja tai muu vastaava alueen nimeämä vastuuhenkilö. Kehittämispäivään osallistunut ryhmä on toiminut YTA-kehittämishankkeen seurantaryhmänä ja hankkeen etenemistä on raportoitu hyvinvointialuejohtajille, jotka ovat toimineet hankkeen ohjausryhmänä. Hankkeessa on toteutettu selvitys täydentävän lääkärivuokratyövoiman hankinnoista Pohjois-Suomen

yhteistyöalueella. Selvityksen tuloksista on raportoitu yhteistyöalueen luottamushenkilö- ja virkajohdolle syksyllä 2024 yhteisseminaarissa. Hyvinvointialueiden johtajat ja aluehallitusten puheenjohtajat ovat käsitelleet jatkotoimenpiteitä marraskuussa 2024 kokouksessaan.

Pohjois-Suomen yhteistyöalueen hyvinvointialueiden YTA kehittämishankkeen yhteydessä on edellä mainitulla tavalla tehty selvitys lääkäri työvoiman hankinnoista yksityisiltä palveluntuottajilta tammi-kesäkuussa 2024. Selvityksen tavoitteena oli tunnistaa, millä erikoisaloilla lääkäri työpanoksen hankintoja tehdään ja kuinka paljon niitä tehdään yhteensä koko yhteistyöalueen laajuisesti. Selvitystä tehtiin kahdessa vaiheessa: ensimmäisessä vaiheessa kartoitettiin lääkäri työpanokseen liittyvät ostopalvelusopimukset hyvinvointialueittain ja toisessa vaiheessa käytiin lävitse toteutunut ostolaskutus kyseisellä tarkasteluajanjaksolla. Selvityksen perusteella alueella on yhteensä 441 lääkäri ostopalvelusopimusta, joista laskutusta tuottavia sopimuksia on 250 kappaletta. Lääkärien vuokratyövoiman ja ostopalveluiden kokonaiskustannukset ovat selvityksen perusteella arvioituna vuositasolla noin 50 miljoonaa euroa.

Hyvinvointialueiden tavoitteena on ollut hallita ostopalveluiden kustannuksia ja täten vaikuttaa suotuisasti hyvin haasteelliseen ja vuosien 2023-2024 osalta merkittävästi alijäämäväiseen hyvinvointialueiden talouteen. Tervia Osaajat Oy on perustettu tuottamaan omistajiensa käyttöön hyvinvointialueille laissa säädettyjen sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien hoitamiseksi tarpeellisia palveluita sekä muita palveluita. Nykyisellä toimintamallilla ei pystytä vastaamaan riittävän tehokkaasti kasvavaan osaajatarpeeseen ja vuokratyövoiman kustannuskehitykseen. Tervia Osaajat Oy:n palveluvalikoiman laajentamisella on mahdollisuus hallita vuokratyövoiman kokonaiskustannuksia ja optimoida sekä vakioda ostettavan palvelun laatua.

Hallintoneuvosto

Pohjois-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon osuuskunnan Hallintoneuvoston tehtävänä on vahvistaa osuuskunnan omistajaohjausta. Osuuskunnan omistajahyvinvointialueet nimeävät edustajansa hallintoneuvostoon, millä varmistetaan sekä omistajaohjaus että poliittinen ohjaus. Hallintoneuvosto nimetään aluevaalikausittain. Hallintoneuvosto kokoontuu säännöllisesti, vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Hallintoneuvosto kokoontui vuoden 2024 toiseen kokoukseen 22.11.2024 etäyhteydellä. Kokouksessa keskusteltiin tehdystä vuokratyövoiman hankintaa ja kokonaismääriä koskevasta selvityksestä ja hallintoneuvosto näki tarkoituksenmukaiseksi laajentaa Tervia Osaajat Oy:n kautta tehtävää yhteistyötä ja teki seuraavat linjaukset käydyn keskustelun pohjalta:

1. Kannatetaan lääkäripalveluiden hankintaan liittyvien ostopalveluiden siirtoa Tervia Osaajat Oy:lle ja kannatetaan jatkossa lääkäripalveluiden yhteiskilpailutuksia Tervia Osaajat Oy toimesta koko Pohjois-Suomen Yta-alueelle
2. Kannatetaan Tervia osuuskunnan ja Tervia Osaajat Oy:n perustamisasiakirjojen päivittämistä siten, että se mahdollistaa Tervia Osaajat Oy:n rekrytoinnin päätoimisiin

työsuhteisiin sekä ammatinharjoittajamallin hyödyntämisen alihankintana

3. Vahvistetaan Tervia osuuskunnan hallintoneuvoston roolia omistajaohjauksen näkökulmasta siten, ettei linjaus nro 2 johda epätarkoituksenmukaiseen kilpailuun osaavasta henkilöstöstä Pohjois-Suomen yhteistyöalueen hyvinvointialueiden ja Tervia Osaajat Oy välillä

4. Pyydetään kohtien 1-3 linjauksiin kanta Pohjois-Suomen yhteistyöalueen hyvinvointialueiden aluehallituksilta. Eteneminen edellyttää aluehallitusten myönteistä päätöstä.

Hallintoneuvoston ohjauksen mukaisesti Pohjois-Suomen yhteistyöalueen hyvinvointialueiden aluehallituksille järjestettiin virtuaalinen yhteistapaaminen, missä käytiin läpi vuokratyövoiman hankintojen selvitystä ja hallintoneuvoston linjauksia. Aluehallitukset kävivät keskustelua tehdystä selvityksestä ja hallintoneuvoston linjauksista ottamatta kuitenkaan kantaa hallintoneuvoston linjauksiin. Hallintoneuvoston linjaukset tuodaan viralliseen päätöksentekoon aluehallituksille.

Tervia Osaajat Oy:n kautta tehtävän yhteistyön laajentaminen

Tervia Osaajat Oy:n mahdollisuuksia tukea omistajahyvinvointialueiden osaamis- ja työvoimatarpeita voidaan laajentaa hallintoneuvoston linjausten mukaisesti. Tervia Osaajat Oy:lla on valmius hallinnoida nykyisiä lääkärien työvoimaa koskevia ostopalvelusopimuksia ja kilpailuttaa lääkärityövoiman hankinnat tulevaisuudessa. Sopimusten siirtäminen ja hankinnan keskittäminen Tervia Osaajat Oy:lle mahdollistaa lääkärityöpanokseen liittyvien ostopalvelujen kustannusten ja laadun tehokkaamman hallinnan.

Tervia Osaajat Oy:n rekrytoinnin avaamisella omistajien ulkopuolelta tulevalle työvoimalle mahdollistetaan Tervia Osaajat Oy:n toiminnan kautta laajempi osaamispääoma ja lisätyöpanos omistajahyvinvointialueiden tarpeisiin. Mahdollistamalla ammatinharjoittajana työskentely luodaan uudenlainen työskentelymuoto ja sitä kautta mahdollisuus tuoda alueelle lisätyöpanosta hallitusti. Palveluiden laajentaminen etä- ja digiratkaisuihin sekä kannustavat palkkausmallit mahdollistavat potilasvirtojen tehokkaampaa hallintaa. Uusien toiminta- ja palkkausmallien avulla voidaan osaamispääomaa ja lisätyöpanosta tuottaa omistajahyvinvointialueille entistä kustannustehokkaammin. Mikäli omistajahyvinvointialueet näkevät tarkoituksen mukaiseksi, voidaan Tervia Osaajat Oy:n toimintaa laajentaa myös erityisosaajien työpanoksen vahvistamiseen omistajahyvinvointialueilla.

Tervia Osaajat Oy:n kautta tehtävän yhteistyön laajenemisen suunnitteluun ja käynnistämiseen liittyvät toimenpiteet voidaan tehdä osana Pohjois-Suomen yhteistyöalueen hyvinvointialueiden yhteistä YTA- kehittämishanketta. Tervia Osaajat Oy:n henkilöstöresurssia tulee kuitenkin vahvistaa ennen varsinaisen laajemman liiketoiminnan alkamista. Tervia Osaajat Oy:n toiminnan laajeneminen edellyttää perustamisasiakirjojen päivittämistä vastaamaan nyt suunniteltua toiminnan laajenemista.

Mikäli Tervia Osaajat Oy:n toimintaa laajennetaan, tulee omistajahyvinvointialueiden operatiivisen tason omistajaohjauksen roolia myös vahvistaa. On tarkoituksenmukaista, että

Aluehallitus

11.3.2025

Tervia Osaajat Oy:lla on tiivis yhteys hyvinvointialueiden operatiivisen johdon kanssa, jotta hyvinvointialueiden tarpeet tulevat huomioitua ja jotta yhtiöllä on riittävä tieto työpanostarpeesta palvelutuotannon suunnittelemiseksi. Hyvinvointialuekohtaisten keskustelujen lisäksi olisi tarkoituksenmukaista perustaa hyvinvointialueiden edustajista koottu yhteistyöryhmä, joka pitäisi yllä näkymää koko Pohjois-Suomen yhteistoiminta-alueen hyvinvointialueiden osaamispääoma- ja resurssitarpeen painopisteistä pitkällä tähtäimellä.

Hallintoneuvoston roolia osuuskuntakonsernin omistajaohjauksessa tulee myös vahvistaa, mikäli omistajahyvinvointialueet päättävät laajentaa Tervia Osaajat Oy:n kautta tehtävää yhteistyötä. Hallintoneuvoston tulee pystyä seuraamaan, että Tervia Osaajat Oy:n laajentunut toiminta ei aiheuta epätarkoituksenmukaista kilpailua omistajahyvinvointialueiden ja Tervia Osaajat Oy:n välillä. Hallintoneuvostolle tulee raportoida säännöllisesti Tervia Osaajat Oy:n henkilöstötilanteesta ja analysoida mahdollisia työntekijöiden siirtymiä sekä siirtymisen syitä. On myös tarkoituksenmukaista, että hallintoneuvoston kokouksia pidetään riittävän usein, jotta hallintoneuvosto voi pysyä ajan tasalla yhtiön tilanteesta ja reagoida tarvittaessa nopeasti mahdollisiin poikkeamiin.

Päätösesitys

Vs. hyvinvointialuejohtaja Jouko Luukkonen (p. 050 564 6947):

Aluehallitus

1. päättää siirtää lääkäripalveluiden hankintaan liittyvät ostopalvelusopimukset Tervia Osaajat Oy:lle ja jatkossa lääkäripalveluiden yhteiskilpailutukset toteutetaan Tervia Osaajat Oy:n toimesta koko Pohjois-Suomen yhteistoiminta-alueelle.
2. hyväksyy Tervia Osaajat Oy:n palveluvalikoiman laajentamisen ja rekrytoinnin päätoimisiin työsuhteisiin sekä ammatinharjoittajamallin hyödyntämisen alihankintana.
3. päättää valtuuttaa Hallintoneuvoston seuraamaan, että Tervia Osaajat Oy:n laajentunut toiminta ei aiheuta epätarkoituksenmukaista kilpailua omistajahyvinvointialueiden ja Tervia Osaajat Oy:n välillä.
4. valtuuttaa hyvinvointialuejohtajan hyväksymään ja allekirjoittamaan päivittämistä vaativat perustamisasiakirjat (Osuuskunnan jäsensopimus ja Tervia Osaajat Oy:n osakassopimus)

Päätös

Merk. Ilkka Luoma (yhteisöjäävi) sekä Paavo Koho, Liisa Kylmänen ja Maarit Matinolli (palvelussuhdejäävi) poistuivat esteellisinä kokouksesta asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi. Asian esittelijänä toimi Jouko Luukkonen.

Keskustelun aikana Anne Huotari esitti, että ammatinharjoittajien mukaan ottaminen tulee tehdä määräaikaaisesti pilottina ja arvioida pilotista saatujen tulosten perusteella toiminnan pysyvyyttä riskienhallinnan näkökulmasta. Esitystä ei kuitenkaan kannatettu, joten puheenjohtaja totesi sen rauenneen.

Aluehallitus

11.3.2025

Aluehallitus hyväksyi vs. hyvinvointialuejohtajan esityksen.

Merk. Antti Ollikainen liittyi kokoukseen asian käsittelyn aikana klo 9.52.